

Mgr. Jana Sikorová

Zpráva ze studijního pobytu ve Stadtbibliothek Graz

Termín pobytu: 2. - 6. listopadu 2009

Znojmo
26. listopadu 2009

Program:

2.11.2009

- Setkání s ředitelkou Stadtbibliothek Graz paní Mag. Roswithou Schipfer a návštěva hlavní budovy s mediátekou.

3.11.2009

- Návštěva hlavní budovy – informace o poštovní službě (pí Gerda Widmann-Sedlnitzky)
- Návštěva Landesbibliothek Steiermark (pí Maria Horti-Zsombok)

4.11.2009

- Návštěva Lesezentrum Steiermark (p. Dr. Wolfgang Moser)
- Návštěva Bibliothek der Fachhochschule Joanneum Graz (pí Mag. Andrea Zemanek)
- Návštěva pobočky Stadtbibliothek Graz West (pí Brigitte Dorudi a pí Claudia Herler)

5.11.2009

- Návštěva pobočky Stadtbibliothek Graz Süd – workshop s dětmi (pí Barbara Steinrück a pí Ruth Ledersteger)
- Na vlastní přání návštěva Bücherbusu (pí Renate Tesch)

6.11.2009

- Prohlídka Universitätsbibliothek Graz (p. Dr. Werner Schlacher)

Stadtbibliothek Graz je veřejná knihovna se 6 pobočkami a bibliobusem. Její fond obsahuje přes 181 000 dokumentů – literatura pro děti a mládež (46 683), beletrie (46 638), naučná literatura (43 102), časopisy (15 669, 490 předplacených titulů), audio kazety (15), CD (15 595), CD-ROMy (1732), VHS (5 229), DVD (6 517) a hry (444). Knihovna má přes 19 500 uživatelů, přičemž více než 8 000 z tohoto počtu představují děti a mládež do 18 let. Počet návštěv dosahuje ročně 371 000 a počet výpůjček 818 000. Ročně pořádá přes 150 vzdělávacích akcí pro veřejnost a navštíví ji přes 400 školních tříd.

V knihovně a jejích pobočkách pracuje 40 zaměstnanců a 13 studentů jako výpomoc.

Všechny budovy Stadtbibliothek, které jsem navštívila, jsou zařízeny moderním nábytkem včetně křesel a sedaček pro uživatele. Jsou světlé, vzdušné a na uživatele působí přívětivě.

V hlavní budově, v níž knihovna sídlí od r. 1996, se nachází oddělení pro dospělé čtenáře, dětská knihovna a studovna. Uživatelé si zde mohou půjčit dokumenty od klasických knih, přes časopisy, CD, DVD až po e-knihy či dětské hry. Roční poplatek činí 10 Euro na osobu, děti neplatí. V budově se nachází 6 PC s přístupem k internetu pro veřejnost. První hodinu mají uživatelé zdarma, za každou další zaplatí 1 Euro.

Mediátka kvůli nedostatku prostor sídlí v budově naproti hlavní knihovny. Půjčují se zde hudební CD, DVD, VHS, časopisy a noviny o hudbě, filmu a PC. To vše v rámci ročního uživatelského poplatku. Lhůta pro výpůjčky časopisů a novin činí 2 týdny, pro CD, DVD a videokazety 1 týden. O videokazety je i v dnešní době velký zájem.

V prostorách mediátky se nachází 2 poslechová místa a plazmová televize, na níž jsou celý den promítány novinky z fondu. U vchodu je umístěn systém Selfcheck, který je uživateli oblíbený a využíváný.

V suterénu se nachází 11 PC stanic s přístupem k internetu a koutek se 2 místy pro sledování DVD a VHS.

Postliste – představuje novou unikátní službu uživatelům prostřednictvím pošt. Uživatelé si v online katalogu vyberou požadované dokumenty z kteréhokoliv oddělení, pobočky či bibliobusu. Denně se objednané dokumenty svážejí ze všech poboček autem. Knihovnice vytiskne a zkompletuje objednávku, nachystá do balíčku a ten je pak odvezen na danou pobočku pošty. Tam si balíček převezme uživatel. Stejným způsobem se zapůjčené dokumenty vrací. Výpůjční lhůta je shodná se lhůtou běžných výpůjček. V současné době má knihovna podepsanou smlouvu se 24 poštami. Služba je uživatelům poskytována v rámci ročního poplatku, ale vzhledem k její

nákladnosti se uvažuje o jejím zpoplatnění.

Dále se na tomto oddělení kompletují tematické balíčky pro školy. Ty jsou distribuovány v plastových bednách, označených tématem a věkovým určením, pomocí služebního automobilu. Učitelé mají k dispozici i předpřichystané materiály s požadovanou tematikou, což je využitelné především při workshopech s dětmi.

<http://stadtbibliothek.graz.at>

Landesbibliothek je nejstarší a největší rakouská zemská knihovna. Tato vědecká knihovna je přístupná všem občanům bez ohledu na věk nebo vzdělání. Zaměřuje se zejména na shromažďování, uchovávání a zpřístupňování štyrské literatury.

Byla založena v roce 1811 arcivévodou Johannem von Österreich, který byl významným rakouským činitelem a zasloužil se o velký rozmach kultury a vzdělávání ve Štýrsku. Podle něj je také pojmenována řada budov v Grazu Joanneum. Landesbibliothek vznikla jako součást Landesmusea Joanneum.

Fond knihovny čítá přes 700 000 svazků. Kromě naučné literatury, novin, časopisů, mikrofilmů se nacházejí v knihovně vzácné prvotisky a rukopisy. Knihovna má ve svém fondu taktéž beletristická díla. Dokumenty z fondu nejsou vyřazovány.

Staré katalogy existují v digitální podobě. Nelze však u nich používat rozšířeného vyhledávání.

V současné době je knihovna pro veřejnost uzavřena, proto i prohlídka byla omezená. Souvisí to s přípravami na stěhování do nové budovy. Její stavba by měla být dokončena k 200. výročí založení knihovny. Otevření se očekává na přelomu roku 2011/2012.

<http://www.verwaltung.steiermark.at/cms/ziel/22432/DE/>

Lesezentrum Steiermark je financováno z prostředků spolkové země Štýrsko, Diocéze Graz-Seckau, Spolkového ministerstva pro vědu, vzdělání a kulturu a Zemské školní rady. Slouží jako poradenské centrum, které pomáhá knihovnám ve Štýrsku. Jedná se o různé typy knihoven – veřejné knihovny, školní knihovny, knihovny při nemocnicích, internátech apod. (cca 300 knihoven Štýrska).

Poradenství se týká vedení knihoven, prostor a vybavení knihoven, pomoci s objednávkami a katalogizací knih, finanční stránky, pořízení automatizovaného knihovního systému (většina je hrazena z peněz ministerstva, knihovna hradí cca 40 Euro) a následnou instalací a zaškolením atd. Poskytují knihovnám také knihovnické pomůcky (tiskopisy, rozřadovače, samolepící folie atd.). Vzhledem ke skutečnosti, že se ve Štýrsku vyskytuje řada národnostních menšin, budují a zapůjčují fond cizojazyčné literatury.

Jednou ročně, zpravidla na podzim, pořádají setkání pro knihovníky a jednou ročně pro ně pořádají tematické semináře, které se každý rok věnují něčemu novému. Na příští rok je plánovaná podpora multikulturního dialogu.

Se Stadtbibliothek Graz spolupracují na projektu Labuka, který je věnován práci s dětským čtenářem. Pro děti pořádají workshopy. Speciální program se zaměřuje na skupiny dětí od 2 a od 6 let. Pro ně nakupují s výraznou slevou 2 knižní tituly. K nim děti obdrží razítko s textem Tato kniha patří..., dále čtenářský deník a samolepící abecedu. V následujícím roce se hodlají zaměřit na starší děti.

Lesezentrum také vydává odborný časopis pro knihovny Štýrska, který vychází 4x ročně.

<http://www.lesezentrum.at>

Bibliotheks und Informationszentrum der Fachhochschule Joanneum působí při fakultě aplikovaných věd. Tato knihovna existuje 5 let a má další 2 pobočky v jiných městech (Bad Gleichenberg a Kapfenberg). Ve fondu knihovny nalezneme přes 5 500 dokumentů (odborná literatura, časopisy, CD, DVD, VHS a diplomové práce). Celkový počet dokumentů ve všech knihovnách čítá přes 50 000 svazků. Literatura je nakupována na doporučení vyučujících. Kvůli vysokým nákladům za obalový materiál jsou knihy neobalené.

Studenti mají také volný přístup ke speciálním databázím. Po přihlášení je mohou využívat i z domova.

Stejně jako ostatní knihovny v Rakousku, je i tato přístupná nejen studentům, ale i široké veřejnosti. Uživatelé neplatí registrační poplatky, pouze zpozdné. Výpůjčky knih jsou poskytovány na 4 týdny, v případě CD, DVD a VHS na 2 týdny. Pokud se požadovaná kniha nenachází v dané pobočce, lze ji objednat z jiné, která ji vlastní nebo je tam právě k dispozici.

Všechny dokumenty je možno zapůjčit absenčně, kromě speciálně označených dokumentů (červený pruh), dokumentů určených ke studiu v daném semestru (nacházejí se na zvláštním regále, jsou vybírány na doporučení vyučujících), diplomových prací a nových čísel časopisů a novin.

Uživatelé mají k dispozici samoobslužnou tiskárnu s kopírkou, studijní místnost se 6 PC s připojením k internetu a volný přístup k internetu s vlastním notebookem. K práci ve skupinkách mohou využít samostatné místnosti, k tomu určené. Dále mohou využívat místnost s přehrávačem na DVD a VHS a počítačovou učebnu s dataprojektorem.

Knihovna používá automatizovaný knihovní systém Aleph. Pracuje v ní 6 stálých zaměstnanců. Na výpomoc jsou najímáni studenti. Vzhledem k jejich častému střídání je pro ně v systému Wiki k dispozici návod, jak v knihovně pracovat.

<http://www.fh-joanneum.at/biz>

Stadtbibliothek Graz West je nová pobočka umístěná v prostorách Fachhochschule Joanneum. Sídlí zde 2 roky a vzhledem ke skutečnosti, že se v její těsné blízkosti nachází tramvajová zastávka, je pro uživatele velmi snadno přístupná. Jedná se o velmi atraktivní, moderní, prosklenou, světlou knihovnu.

Knihovní fond čítá téměř 18 000 knih, časopisů, audioknih, CD-ROMů a DVD. K půjčování a vracení dokumentů mohou čtenáři využít samoobslužného systému Selfcheck. V době uzavření knihovny je k vracení výpůjček využíván bibliobox, který je umístěn před vstupem do knihovny.

Uživatelé mají k dispozici 8 internetových stanic. Knihovna se aktivně podílí na pořádání akcí v rámci projektu na podporu čtení Labuka.

Stadtbibliothek Graz Süd se nachází u nákupního centra. Funguje teprve 3 roky a stejně jako u předchozí pobočky je i zde v blízkosti tramvajová zastávka. Knihovna slouží nejen k půjčování dokumentů, ale také jako místo pro setkávání lidí všech národností. K dispozici mají kromě příjemného prostředí, 8 internetových stanic a více než 10 000 knih (i cizojazyčných), audioknih, DVD, hudebních CD, dětských her, časopisů. Taktéž je možno využít systému Selfcheck a biblioboxu. Před knihovnou se nachází stolky s židlemi, kde si čtenáři mohou v teplých měsících v klidu posedět s knihou u kávy či čaje.

Zde jsem také měla možnost být přítomná na workshopu s dětmi v rámci programu Labuka. Jednalo se o děti ve věku kolem 7 let. Většina z nich pochází z národnostních menšin (Turci, Slovinci, Chorvati apod.) Cílem workshopu je nejen přimět děti ke čtení, ale také rozšířit jejich slovní zásobu a napomoci jejich integraci mezi ostatní.

Bücherbus je velmi moderní a prostorný autobus (přístupný i vozíčkářům a matkám s kočárky) přizpůsobený potřebám mobilní knihovny. Jeho fond čítá téměř 15 000 titulů knih, časopisů, audioknih, CD-ROMů a DVD. Všechny druhy dokumentů jsou kvůli jízdnímu řádu půjčovány na dobu 4 týdnů. Po celém městě je zřízeno 23 zastávek. Denně objede zhruba 2 zastávky. Pro mnohé děti představuje první kontakt s knihou. Čtenáři je velmi oblíbený, o čemž svědčí i 65 000 uskutečněných výpůjček ročně.

Universitätsbibliothek Graz je součástí Karl-Franzens Universität Graz a představuje největší vědeckou knihovnu ve Štýrsku. Její počátky sahají do 2. poloviny 16. století, kdy knihovna působící při jezuitské koleji obdržela univerzitní status.

Uživatelům v současnosti poskytuje kolem 1,7 milionů dokumentů. Fond je tvořen odbornou literaturou, prvotisky, starými tisky, časopisy, elektronickými časopisy, e-knihami a databázemi. Ve volném výběru je přístupná pouze omezená část fondu. Většina knih je na vyžádání. Knihovna je přístupná široké veřejnosti.

<http://ub.uni-graz.at>